

Załącznik
do uchwały nr 177/2009
Zarządu PFRON
z dnia 28 maja 2009 r.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Procedury realizacji programu

Program wyrównywania różnic między regionami II

Warszawa

Definicje pojęć:

Ilekoć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

- 1) **beneficjentach** – należy przez to rozumieć adresatów programu, którzy uzyskują pomoc finansową w ramach programu i na rzecz których realizowany jest projekt,
- 2) **dniu roboczym** - należy przez to rozumieć każdy dzień inny niż sobota, niedziela lub dzień ustawowo wolny od pracy,
- 3) **ewaluacji programu** – należy przez to rozumieć ocenę jakości, skuteczności i efektywności programu,
- 4) **monitorowaniu** – należy przez to rozumieć proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat programu w aspekcie finansowym i rzeczowym,
- 5) **obszarze A programu** – należy przez to rozumieć pomoc finansową udzielaną ze środków PFRON na wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, podmiotom spełniającym warunki, o których mowa w rozdziale VII ust. 4 pkt 1 i ust. 5 programu,
- 6) **obszarze B programu** – należy przez to rozumieć pomoc finansową udzielaną ze środków PFRON na likwidację barier w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, podmiotom spełniającym warunki, o których mowa w rozdziale VII ust. 4 pkt 2 i ust. 5 programu,
- 7) **obszarze D programu** – należy przez to rozumieć pomoc finansową udzielaną ze środków PFRON na likwidację barier transportowych podmiotom spełniającym warunki, o których mowa w rozdziale VII ust. 4 pkt 3 i ust. 5 programu,
- 8) **obszarze E programu** – należy przez to rozumieć pomoc finansową udzielaną ze środków PFRON na dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach samorządów powiatowych dotyczących rozwoju infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych realizowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programów Operacyjnych, podmiotom spełniającym warunki, o których mowa w rozdziale VII ust. 4 pkt 4 i ust. 5
- 9) **obszarze F programu** – należy przez to rozumieć pomoc finansową udzielaną ze środków PFRON na utworzenie warsztatów terapii zajęciowej podmiotom spełniającym warunki, o których mowa w rozdziale VII ust. 4 pkt 5 i ust. 5 programu,
- 10) **Oddziale** – należy przez to rozumieć Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 11) **osobach niepełnosprawnych** – należy przez to rozumieć osoby, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 12) **PFRON lub Funduszu** – należy przez to rozumieć Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

- 13) **procedurach** – należy przez to rozumieć procedury realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami II”,
- 14) **programie** – należy przez to rozumieć „Program wyrównywania różnic między regionami II”,
- 15) **projektodawcach** – należy przez to rozumieć podmioty, o których mowa w rozdziale VI programu, wnioskujące do jednostki samorządu lub Oddziału PFRON o dofinansowanie, w ramach programu, projektów sporządzonych zgodnie z zasadami stanowiącymi załącznik nr 1 lub nr 2 do procedur,
- 16) **wniosek jednostki samorządu terytorialnego** – należy przez to rozumieć wniosek o dofinansowanie ze środków PFRON zawierający opisy projektów własnych jednostki samorządu terytorialnego,
- 17) **wystąpieniu jednostki samorządu terytorialnego** – należy przez to rozumieć wystąpienie jednostki samorządu terytorialnego do Funduszu w sprawie uczestnictwa w realizacji programu, zawierające opisy projektów zgłoszonych do jednostek samorządu terytorialnego przez projektodawców do dofinansowania ze środków PFRON,
- 18) **samorządowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych** – należy przez to rozumieć wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu lub wojewódzki program pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych lub wojewódzką strategię rozwoju społecznego lub powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych lub strategię rozwoju powiatu.

I. Postanowienia ogólne

1. Procedury realizacji programu są integralną częścią programu.
2. Procedury określają
 - 1) tryb przesyłania przez PFRON do jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego zaproszeń do uczestnictwa w programie oraz przyjmowania od tych jednostek oświadczeń o przyjęciu roli realizatora,
 - 2) tryb składania i zasady rozpatrywania wystąpień oraz wniosków o dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego do PFRON,
 - 3) tryb podejmowania decyzji w sprawie przystąpienia jednostek samorządu terytorialnego do realizacji programu,
 - 4) zasady przekazywania i rozliczania środków PFRON,
 - 5) zasady monitorowania i ewaluacji programu,
 - 6) zasady sprawowania kontroli nad wykorzystaniem środków Funduszu przekazanych w ramach realizacji programu.
3. Projekty, których realizacja może podlegać dofinansowaniu ze środków Funduszu w ramach programu, zostały określone w rozdziale VII programu i zaliczone odpowiednio do obszaru A, B, D, E i F.
4. Dofinansowanie projektów, o których mowa w ust. 3, może być udzielone projektodawcom jedynie w przypadku zgodności tych projektów z samorządowym programem działań na rzecz osób niepełnosprawnych i wyłącznie za pośrednictwem realizatorów programu – jednostek samorządu terytorialnego, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W przypadku, gdy projektodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego, dofinansowanie jest przyznawane bezpośrednio przez PFRON.
6. Rodzaje kosztów, które mogą być dofinansowywane ze środków Funduszu w ramach programu, wymienione zostały w rozdziale VIII programu.
7. Szczegółowe zasady dotyczące wyboru, dofinansowania i rozliczania projektów zawarte są w załączniku nr 1 do procedur w przypadku obszarów A, B, D i F oraz w załączniku nr 2 w przypadku obszaru E programu.
8. Z uczestnictwa w programie wykluczeni są projektodawcy, którzy po otrzymaniu dofinansowania ze środków PFRON na cele określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14 poz. 92, z późn. zm.), w tym również w ramach programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, nie dotrzymali warunków umowy i nie wykonali do dnia złożenia projektu ciężących na nich zobowiązań wynikających z niedotrzymania tych warunków.
9. Obsługę programu zapewniają realizatorzy programu (samorządy powiatowe lub wojewódzkie), Biuro oraz Oddziały PFRON w zakresie ustalonym w programie oraz procedurach.

II. Tryb przesyłania przez PFRON do jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego zaproszeń do uczestnictwa w programie oraz przyjmowania od tych jednostek oświadczeń o przyjęciu roli realizatora.

1. Rokrocznie po zatwierdzeniu kierunków działań oraz warunków brzegowych obowiązujących w danym roku realizatorów programu Oddział PFRON przesyła do właściwych miejscowo jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego, na terenie których program może być realizowany:
 - 1) zaproszenie do uczestnictwa w programie,
 - 2) wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wstąpienie w rolę realizatora programu,
 - 3) kierunki działań i warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu w danym roku.
2. Jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego wyrażające gotowość wstąpienia w rolę realizatora programu przesyłają do właściwego miejscowo Oddziału PFRON podpisane przez osoby uprawnione do reprezentowania jednostki samorządu oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.
3. Wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 dla:
 - 1) Samorządu województwa stanowi załącznik nr 3a do procedur,
 - 2) Samorządu powiatu stanowi załącznik nr 3b do procedur.
4. Fundusz zastrzega, że pomoc w ramach programu nie będzie udzielana projektodawcom z terenu jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego, które nie wyraziły zgody na wstąpienie w rolę realizatora programu.

III. Tryb składania i zasady rozpatrywania wystąpień oraz wniosków o dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego do PFRON

1. Projektodawca składa wniosek o przyznanie środków finansowych na realizację projektu do jednostki samorządu terytorialnego, właściwej dla miejsca realizacji projektu. W przypadku obszarów A,B,D i F programu do wniosku powinien być załączony projekt sporządzony zgodnie z zasadami stanowiącymi załącznik nr 1 do procedur. W przypadku obszaru E programu do wniosku powinien być załączony projekt sporządzony zgodnie z zasadami stanowiącymi załącznik nr 2 do procedur.
2. Jednostki samorządu terytorialnego, które przyjmą zaproszenie do uczestnictwa w programie oraz spełniają warunki ustalone w dokumencie, o którym mowa w rozdziale XI ust. 3 programu, uprawnione są, w roku którego ten dokument dotyczy, do złożenia w Funduszu wystąpienia w sprawie uczestnictwa w realizacji programu, zawierającego opisy projektów, o których

mowa w ust. 1, zgłoszonych przez projektodawców z terenu działania samorządu zwanego dalej „wystąpieniem”. Fundusz zastrzega, że wnioski projektodawców z terenów jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego, które nie wyraziły zgody na wstąpienie w rolę realizatora programu lub nie spełniają warunków uczestnictwa w programie nie będą rozpatrywane.

3. W przypadku, gdy projektodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego, wniosek o przyznanie środków finansowych na realizację projektu (projektów) tej jednostki, zwany dalej „wnioskiem o dofinansowanie”, składany jest bezpośrednio do PFRON.
4. Wystąpienie jednostki samorządu terytorialnego oraz wniosek o dofinansowanie, opatrzone pieczęcią oraz pieczęciami imiennymi osób upoważnionych do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych w imieniu jednostki samorządu terytorialnego, składa samorząd we właściwym terytorialnie dla jego siedziby Oddziale PFRON, na właściwym formularzu, stanowiącym załącznik nr 4 i 5 do procedur wraz z kompletem wymaganych załączników.
5. Wystąpienia jednostek samorządu terytorialnego oraz wnioski o dofinansowanie, o których mowa w ust. 2 i 3 wraz z opisami projektów, należy składać w terminach określonych przez Zarząd PFRON w dokumencie, o którym mowa w rozdziale XI ust. 3 programu, wyznaczającym kierunki działań programu oraz warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu w danym roku z zastrzeżeniem ust. 6
6. W przypadku obszaru E, samorząd powiatowy może złożyć wniosek do Oddziału PFRON nie wcześniej niż na trzy miesiące przed końcową datą przyjmowania wniosków w dotyczącym go konkursie ogłoszonym w ramach Programu Operacyjnego finansowanego ze środków Unii Europejskiej.
7. Za datę złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie uważa się datę jego wpłynięcia do Oddziału, a w przypadku wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie składanego drogą pocztową, datę stempla pocztowego.
8. Do wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego oraz wniosku o dofinansowanie powinny być załączone:
 - 1) aktualny samorządowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych, lub wyciąg z programu samorządowego, wskazujący na zgodność zgłoszonych projektów z celami założonymi w samorządowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
 - 2) opinia społecznej rady do spraw osób niepełnosprawnych, utworzonej w jednostce samorządu terytorialnego,
 - 3) pełnomocnictwo, w przypadku gdy wystąpienie jednostki samorządu terytorialnego lub wniosek o dofinansowanie podpisane są przez osoby upoważnione do reprezentowania jednostki samorządu terytorialnego,
 - 4) zaświadczenie z ZUS o niezaleganiu w składkach na ubezpieczenia społeczne za zatrudnionych pracowników (wydane nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku lub wystąpienia) – oryginał lub kserokopia poświadczona za zgodność z oryginałem przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu wnioskodawcy,

- 5) dokumenty z Urzędu Skarbowego: decyzja o ewentualnym zwolnieniu z podatków, zaświadczenie o niezaleganiu z podatkami (wydane nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku lub wystąpienia) – oryginał lub kserokopia poświadczona za zgodność z oryginałem przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu wnioskodawcy,
- 6) wydane przez bank zaświadczenie o posiadaniu rachunku bankowego, wraz z informacją o ewentualnych obciążeniach (wydane nie wcześniej niż 3 miesiące przed dniem złożenia wniosku lub wystąpienia).
9. Do wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego powinna ponadto być załączona informacja o wszystkich złożonych do jednostki samorządu projektach, sporządzona zgodnie z wzorem stanowiącym załącznik do wystąpienia.
10. Wystąpienie jednostki samorządu terytorialnego oraz wnioski o dofinansowanie stanowią ofertę zawarcia umowy cywilnoprawnej i ich rozpatrzenie nie podlega przepisom kodeksu postępowania administracyjnego.
11. Jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest zgłosić bezzwłocznie do Oddziału wszelkie informacje o zmianach mogących mieć wpływ na wysokość przyznanej pomocy finansowej.
12. Fundusz nie dofinansowuje kosztów związanych z przygotowaniem wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie.
13. Podanie przez jednostkę samorządu terytorialnego informacji niezgodnych z prawdą eliminuje wystąpienie jednostki samorządu terytorialnego oraz wnioski o dofinansowanie z dalszego rozpatrywania.
14. Oddział w terminie 20 dni roboczych od dnia złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie sprawdza prawidłowość wypełnienia formularzy oraz sporządza wykaz nieścisłości, błędów i brakujących załączników, który w formie pisemnej przekazuje jednostce samorządu terytorialnego w celu wyjaśnienia oraz uzupełnienia.
15. Jednostka samorządu terytorialnego powinna uzupełnić braki lub udzielić niezbędnych wyjaśnień najpóźniej w terminie 15 dni roboczych od daty otrzymania pisma z Oddziału. Wystąpienia jednostek samorządu terytorialnego oraz wnioski o dofinansowanie nieuzupełnione we wskazanym przez Oddział terminie, są weryfikowane negatywnie i podlegają archiwizacji.
16. W przypadku niespełniania przez jednostkę samorządu terytorialnego kryteriów uczestnictwa w programie, Oddział powiadamia pisemnie tę jednostkę o niezakwalifikowaniu się do programu.
17. Wnioski o dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego weryfikowane są w Oddziale pod względem merytorycznym i formalnoprawnym.
18. Wystąpienia jednostek samorządu terytorialnego o dofinansowanie projektów weryfikowane są w Oddziale PFRON pod względem formalnoprawnym.
19. W uzasadnionych przypadkach Oddział PFRON może zażądać od realizatora programu dokumentów źródłowych dotyczących projektów zawartych w wystąpieniu jednostki samorządu terytorialnego w celu sprawdzenia

prawidłowości weryfikacji merytorycznej dokonanej przez realizatora programu.

20. Oddział przekazuje do Biura PFRON opinię dotyczącą każdego projektu, sporządzoną w zbiorczym zestawieniu projektów. Wzór zestawienia stanowi załącznik nr 6 do procedur.
21. Jednostka organizacyjna Biura PFRON odpowiedzialna za realizację programu, na podstawie danych zawartych w zbiorczym zestawieniu, o którym mowa w ust. 20, przekazanych przez Oddziały i dokonanej prognozy potrzeb w obszarze E programu przygotowuje wystąpienie do Zarządu PFRON w sprawie podjęcia decyzji, o której mowa w rozdziale IV ust. 2 procedur.
22. W uzasadnionych przypadkach, powstałych z przyczyn niezależnych od Wnioskodawcy, dopuszcza się możliwość podjęcia przez Pełnomocników Zarządu PFRON w Oddziałach decyzji o przywróceniu jednostce samorządu terytorialnego szczebla powiatowego lub wojewódzkiego będącej realizatorem bądź beneficjentem programu terminu określonego w procedurach. Ubiegając się o przywrócenie terminu, jednostka samorządu zobowiązana jest opisać przyczyny uchybienia terminu.

IV. Tryb podejmowania decyzji w sprawie przystąpienia jednostek samorządu terytorialnego do realizacji programu

1. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie przyznania pomocy finansowej Zarząd Funduszu kieruje się kryteriami określonymi w rozdziale XI ust. 8 programu.
2. Na podstawie wystąpienia, o którym mowa w rozdziale III ust. 21, Zarząd PFRON podejmuje decyzje w sprawie zatwierdzenia jednostek samorządu terytorialnego realizujących program, obszarów realizacji programu oraz wysokości środków przekazanych do dyspozycji realizatorów programu, określając wysokości limitów środków finansowych dla Oddziałów na realizację poszczególnych obszarów programu w danym województwie:
 - 1) na udzielanie dofinansowania jednostkom samorządu terytorialnego, będącym beneficjentami lub/i realizatorami programu w poszczególnych jego obszarach,
 - 2) na pokrycie kosztów obsługi realizacji programu przez samorząd powiatowy i wojewódzki.
3. Decyzje w sprawie wysokości dofinansowania jednostek samorządu terytorialnego, będących beneficjentami lub/i realizatorami programu w poszczególnych jego obszarach podejmują Pełnomocnicy Zarządu Funduszu w Oddziałach.
4. W przypadku obszaru E programu decyzje Pełnomocników Zarządu, o których mowa w ust. 3 mają charakter warunkowy i obowiązują przez okres do 12 miesięcy. W uzasadnionych przypadkach powstałych z przyczyn niezależnych od Wnioskodawcy, dopuszcza się możliwość podjęcia przez Pełnomocników Zarządu PFRON w Oddziałach decyzji o wydłużeniu samorządowi powiatowemu terminu obowiązywania decyzji maksymalnie do 18 miesięcy.

5. Oddział powiadamia jednostkę samorządu terytorialnego o podjętej decyzji, w formie pisemnej
6. Umowy z jednostkami samorządu terytorialnego, w imieniu Funduszu zawierają Pełnomocnicy Zarządu PFRON w Oddziałach.
7. W przypadku obszaru E programu Pełnomocnicy Zarządu PFRON w Oddziałach zawierają z samorządem powiatowym umowę, (której wzór stanowi załącznik nr 7D do procedur), w terminie do 25 dni roboczych od daty przedstawienia przez ten samorząd umowy zawartej z instytucją wdrażającą o realizację projektu dotyczącego rozwoju infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych w ramach Programu Operacyjnego finansowanego ze środków Unii Europejskiej.
8. Za rozliczenie dofinansowania udzielonego jednostkom samorządu terytorialnego odpowiedzialne są Oddziały.

V. Zasady przekazywania i rozliczania środków PFRON

1. Wysokość przyznanego dofinansowania, sposób przekazania środków oraz termin i sposób ich rozliczenia określa umowa, zawarta pomiędzy Funduszem a jednostką samorządu terytorialnego, zwana dalej „umową”.
2. Wzór umowy stanowi załącznik nr 7A, 7B, 7C i 7D do procedur.
3. Środki na realizację wniosków o dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w rozdziale III ust. 3 procedur (za wyjątkiem wniosków dotyczących obszaru E programu) mogą być, na wniosek tych jednostek, przekazywane w formie zaliczki, zgodnie z umową, której wzór stanowi załącznik nr 7c do procedur, pod warunkiem, że jednostka samorządu terytorialnego złożyła końcowe dokumenty rozliczeniowe dotyczące przyznanых i przekazanych zaliczkowo w roku poprzednim środków PFRON na dofinansowanie w ramach programu projektów własnych samorządu.
4. Realizator programu zobowiązany jest prowadzić osobny dla każdej umowy rachunek bankowy, wydzielony dla środków PFRON oraz prowadzić ewidencję księgową w sposób umożliwiający jednoznaczne określenie przeznaczenia kwot przekazywanych przez Fundusz w ramach realizacji programu.
5. Jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest pod rygorem wypowiedzenia umowy do powiadomienia PFRON w formie pisemnej, o każdym zdarzeniu mającym wpływ na termin lub zakres realizacji zobowiązań wynikających z umowy w terminie do 5 dni roboczych od zaistnienia zdarzenia.
6. Pełnomocnicy Zarządu w Oddziałach PFRON na wniosek jednostek samorządu terytorialnego mogą podejmować decyzje dotyczące zmiany warunków zawartych umów, o ile proponowane zmiany:
 - 1) nie naruszają zasad określonych w programie, procedurach realizacji programu, kierunkach działań oraz warunkach brzegowych obowiązujących realizatorów programu,
 - 2) nie dotyczą zmiany beneficjenta pomocy,

- 3) nie powodują konieczności zwiększenia limitu środków PFRON przyznanych na realizację projektu,
 - 4) nie wiążą się ze zmniejszeniem zakresu rzeczowego projektu, chyba że zmniejszenie zakresu rzeczowego projektu powiązane jest z obniżeniem kwoty dofinansowania ze środków PFRON.
7. Za kwalifikowalne mogą być uznane wyłącznie wydatki związane z projektem, o ile:
- 1) są niezbędne do realizacji projektu,
 - 2) zostały uwzględnione w budżecie projektu i umieszczone w umowie zawartej w ramach programu,
 - 3) spełniają wymogi racjonalnego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
 - 4) zostały faktycznie poniesione w okresie objętym umową,
 - 5) są poparte stosownymi dokumentami i wykazane w dokumentacji finansowej beneficjenta.
8. W żadnym przypadku nie są kwalifikowalne w ramach programu:
- 1) pożyczki i spłaty rat oraz odsetek,
 - 2) wydatki poniesione na przygotowanie wniosku,
 - 3) wydatki nieodnoszące się jednoznacznie do projektu,
 - 4) wydatki nieudokumentowane,
 - 5) wydatki na zakup nieruchomości,
 - 6) mandaty, opłaty karne i wydatki na procesy sądowe,
9. W przypadku, gdy beneficjent jest podatnikiem VAT, VAT nie jest kwalifikowalny, chyba że beneficjent oświadczy, iż będąc podatnikiem podatku VAT nie może obniżyć kwoty podatku należnego o podatek naliczony, ze względu na wyłączenie możliwości odliczenia podatku naliczonego, wynikające z obowiązujących przepisów prawa.
10. Beneficjent zobowiązany jest przy korzystaniu ze środków PFRON do przestrzegania przepisów o zamówieniach publicznych.
11. Jednostka samorządu terytorialnego, będąca realizatorem programu, przy udzielaniu pomocy ze środków PFRON zobowiązana jest do:
- 1) stosowania zasad postępowania podmiotu udzielającego pomocy, określonych w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 59 poz. 404 z późn. zm.),
 - 2) stwierdzenia, czy planowana pomoc dla podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą jest pomocą *de minimis*,
 - 3) przechowywania dokumentów związanych z udzieloną pomocą *de minimis* przez okres co najmniej 10 lat, od dnia jej przyznania,
 - 4) udzielania informacji oraz udostępniania dokumentacji związanej z udzieloną pomocą przez okres jej przechowywania, na każde żądanie uprawnionych organów kontrolnych,
 - 5) w przypadkach określonych w ustawie, o której mowa w pkt 1, wydawania zaświadczeń stwierdzających, iż udzielona pomoc ma charakter pomocy *de minimis*.

12. Beneficjent obowiązany jest prowadzić dokumentację, dotyczącą kosztów realizacji projektu w sposób umożliwiający ocenę wykonania każdego zadania będącego elementem projektu pod względem rzeczowym i finansowym.
13. Rozliczenie dofinansowania odbywa się zgodnie z zapisami umowy. Do końcowego (ostatecznego) rozliczenia całości dofinansowania jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest przedłożyć dla każdego projektu oddzielnie:
 - 1) zestawienie dokumentów finansowych potwierdzających wysokość poniesionych kosztów
 - 2) zestawienie obejmujące:
 - a) nazwę projektu i miejsce jego realizacji,
 - b) koszt realizacji projektu,
 - c) kwotę przekazaną przez Fundusz,
 - d) kwotę środków PFRON faktycznie wykorzystaną na realizację projektu,
 - e) udział innych niż PFRON źródeł finansowania projektu (nazwę źródła i kwotę wydatkowaną);
 - 3) sprawozdanie merytoryczne, które powinno zawierać:
 - a) opis projektu,
 - b) określenie terminu realizacji projektu,
 - c) liczbę osób niepełnosprawnych bezpośrednio i pośrednio korzystających z dofinansowania, w podziale na dorosłych oraz dzieci i młodzież,
 - d) ocenę efektów dofinansowania;
 - 4) oświadczenia o:
 - a) sprawdzeniu pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym przyjętych do rozliczenia i przedstawionych w zestawieniach dokumentów finansowych (faktur i innych),
 - b) opłaceniu zobowiązań wynikających z przedstawionych w rozliczeniu dokumentów finansowych oraz innych z nimi związanych, wynikających z odrębnych przepisów,
 - c) przyjęciu do ewidencji uzyskanych środków trwałych i innych składników majątku, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
14. Wszelkie oświadczenia związane z realizacją umowy, powinny być składane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu jednostki samorządu terytorialnego.
15. Na żądanie PFRON jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest do składania dodatkowych wyjaśnień oraz dokumentów źródłowych – oryginałów lub kserokopii poświadczonych za zgodność z oryginałem przez osoby do tego uprawnione, niezbędnych do rozliczenia przyznanego dofinansowania.
16. O uznaniu rozliczenia Fundusz informuje jednostkę samorządu terytorialnego na piśmie w terminie 30 dni roboczych od dnia złożenia przez jednostkę samorządu kompletnych, końcowych (ostatecznych) dokumentów rozliczeniowych.

VI. Zasady sprawowania kontroli nad wykorzystaniem środków Funduszu przekazanych w ramach realizacji programu

1. Fundusz zastrzega sobie prawo kontroli prawidłowości, rzetelności i zgodności ze stanem faktycznym danych zawartych w wystąpieniu lub wniosku o dofinansowanie, załącznikach i rozliczeniach.
2. Dla dokonania oceny wykorzystania środków finansowych PFRON, Oddział oraz jednostki organizacyjne Biura Funduszu uprawnione są do przeprowadzania okresowych kontroli w siedzibie beneficjentów oraz miejscach wykonywania przez nich działalności.

VII. Zasady monitorowania i ewaluacji programu

1. Oddziały są odpowiedzialne za utworzenie i aktualizację bazy danych beneficjentów programu, umożliwiającej analizę skuteczności pomocy, zgodnie z wytycznymi Biura Funduszu.
2. Oddziały przekazują do Biura Funduszu informacje dotyczące realizacji programu, wg wzoru stanowiącego załącznik nr 8 do procedur – co kwartał (do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału, którego dotyczy sprawozdanie).
3. Oddziały przekazują do Biura Funduszu, po zakończeniu każdego kolejnego roku realizacji programu, informacje niezbędne do ewaluacji programu, sporządzone, między innymi, na podstawie danych przekazanych przez beneficjentów programu w danym roku, zgodnie z zobowiązaniem wynikającym z umowy.
4. Ustala się następujące wskaźniki będące przedmiotem monitorowania programu oraz będące podstawą ewaluacji programu dla obszaru A – wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny:
 - 1) wskaźniki bazowe:
 - a) liczba miejsc przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych w obiekcie służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, którego dotyczy projekt, według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie,
 - b) liczba osób niepełnosprawnych, które średnio w ciągu miesiąca korzystały z rehabilitacji w obiekcie służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, którego dotyczy projekt w roku poprzedzającym rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie,
 - c) wysokość środków zaplanowanych przez beneficjenta na wyposażenie obiektu służącego rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, na rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie;
 - 2) wskaźniki wkładu:

- a) iloraz kwoty wkładu własnego deklarowanej przez beneficjenta projektu oraz kwoty rzeczywistego wkładu własnego beneficjenta,
 - b) iloraz planowanego kosztu projektu oraz rzeczywistego kosztu projektu,
 - c) planowany udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu,
 - d) rzeczywisty udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu;
- 3) wskaźniki produktu:
- a) liczba osób niepełnosprawnych, które mogą skorzystać jednorazowo z rehabilitacji w obiekcie służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w wyniku realizacji projektu,
 - b) liczba osób niepełnosprawnych, które w ciągu miesiąca mogą skorzystać z rehabilitacji w obiekcie służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w wyniku realizacji projektu,
- 4) wskaźniki rezultatu: liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z rehabilitacji w obiekcie służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w trzecim miesiącu następującym po miesiącu zakończenia realizacji projektu,
- 5) wskaźniki oddziaływania: liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z rehabilitacji w obiekcie służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu,
5. Ustala się następujące wskaźniki będące przedmiotem monitorowania programu oraz będące podstawą ewaluacji programu dla obszaru B – likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania:
- 1) wskaźniki bazowe:
- a) liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczęszczających do placówki edukacyjnej, której dotyczy projekt, według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie, lub liczba osób niepełnosprawnych, które zostały poddane leczeniu w zakładzie opieki zdrowotnej, którego dotyczy projekt w ostatnim miesiącu roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie, z wyszczególnieniem dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich,
 - b) liczba placówek edukacyjnych lub zakładów opieki zdrowotnej położonych na terenie powiatu, według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie,
 - c) liczba placówek edukacyjnych lub liczba zakładów opieki zdrowotnej położonych na terenie powiatu, kompleksowo dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie,

- d) wysokość środków przeznaczonych w planie beneficjenta na likwidację barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych lub zakładach opieki zdrowotnej, na rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie;
- 2) wskaźniki wkładu:
 - a) iloraz kwoty wkładu własnego deklarowanej przez beneficjenta projektu oraz kwoty rzeczywistego wkładu własnego beneficjenta,
 - b) iloraz planowanego kosztu projektu oraz rzeczywistego kosztu projektu,
 - c) planowany udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu,
 - d) rzeczywisty udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu,
- 3) wskaźniki produktu: liczba placówek edukacyjnych lub zakładów opieki zdrowotnej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne w wyniku realizacji projektu,
- 4) wskaźniki rezultatu – liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, które w wyniku realizacji projektu zaczęły uczęszczać do placówek edukacyjnych lub liczba osób niepełnosprawnych, które w wyniku realizacji projektu zaczęły samodzielnie korzystać z zakładów opieki zdrowotnej, według stanu na ostatni dzień trzeciego miesiąca następującego po miesiącu zakończenia projektu z wyszczególnieniem dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich;
- 5) wskaźniki oddziaływania:
 - liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, które w wyniku realizacji projektu zaczęły uczęszczać do placówek edukacyjnych lub liczba osób niepełnosprawnych, które zaczęły samodzielnie korzystać z zakładów opieki zdrowotnej, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu z wyszczególnieniem dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.
- 6. Ustala się następujące wskaźniki będące przedmiotem monitorowania programu oraz będące podstawą ewaluacji programu dla obszaru D – likwidacja barier transportowych:
 - 1) wskaźniki bazowe:
 - a) liczba pojazdów (w rozbiciu na mikrobusy-pojazdy o liczbie miejsc 9 łącznie z kierowcą i autobusy) wykorzystywanych do przewozu osób niepełnosprawnych będących w posiadaniu beneficjenta, w tym pojazdów przystosowanych do przewozu osób na wózkach inwalidzkich, według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie,
 - b) liczba osób niepełnosprawnych, z wyodrębnieniem osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich, którym beneficjent zapewnia stały codzienny przewóz, według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie,

- c) wysokość środków zaplanowanych przez beneficjenta na zakup lub przystosowanie pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych, na rok złożenia wystąpienia jednostki samorządu terytorialnego lub wniosku o dofinansowanie;

2) wskaźniki wkładu:

- a) iloraz kwoty wkładu własnego deklarowanej przez beneficjenta projektu oraz kwoty rzeczywistego wkładu własnego beneficjenta,
- b) iloraz planowanego kosztu projektu (planowanego kosztu zakupu pojazdu lub jego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych) oraz rzeczywistego kosztu projektu (kosztu zakupu pojazdu lub jego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- c) planowany udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu (kosztach zakupu pojazdu lub jego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- d) rzeczywisty udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu (kosztach zakupu pojazdu lub jego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- e) iloraz kosztu realizacji projektu (całkowitego kosztu zakupu pojazdu lub jego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych) oraz liczby osób niepełnosprawnych, których stałe potrzeby przewozowe zostały zaspokojone w wyniku realizacji projektu,
- f) iloraz kwoty dofinansowania projektu ze środków PFRON przeznaczonych na realizację programu oraz liczby osób niepełnosprawnych, których potrzeby przewozowe zostały zaspokojone w wyniku realizacji projektu;

3) wskaźniki produktu:

- a) ilość miejsc w pojeździe przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych,
- b) ilość miejsc w pojeździe przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich,
- c) liczba osób niepełnosprawnych z wyodrębnieniem osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich, których stałe potrzeby przewozowe zostały zaspokojone w wyniku realizacji projektu;

4) wskaźniki rezultatu: liczba ogółem przejechanych (w ciągu miesiąca) kilometrów pojazdem zakupionym bądź przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych w wyniku realizacji projektu w trzecim miesiącu następującym po miesiącu zakończenia projektu;

5) wskaźniki oddziaływania:

- a) liczba przewiezionych osób niepełnosprawnych pojazdem zakupionym bądź przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych w wyniku realizacji projektu, w roku następującym po roku zakończenia projektu,
- b) liczba ogółem przejechanych kilometrów pojazdem zakupionym bądź przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych w wyniku realizacji projektu, w roku następującym po roku zakończenia projektu,

7. Ustala się następujące wskaźniki będące przedmiotem monitorowania programu oraz będące podstawą ewaluacji programu dla obszaru E –

dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach samorządów powiatowych dotyczących rozwoju infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych realizowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programów Operacyjnych:

- 1) wskaźniki bazowe: liczba projektów samorządu powiatowego dotyczących rozwoju infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych realizowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programów Operacyjnych, według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o dofinansowanie samorządu powiatowego,
- 2) wskaźniki wkładu:
 - a) iloraz kwoty wkładu własnego deklarowanej przez beneficjenta projektu oraz kwoty rzeczywistego wkładu własnego w projekcie,
 - b) iloraz kwoty środków pochodzących z PFRON deklarowanej przez beneficjenta projektu oraz kwoty rzeczywistego wkładu środków pochodzących z PFRON w projekcie,
 - c) iloraz planowanego kosztu projektu oraz rzeczywistego kosztu projektu,
- 3) wskaźniki produktu: liczba projektów samorządu powiatowego dotyczących rozwoju infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych zrealizowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programów Operacyjnych,
- 4) wskaźniki rezultatu – liczba osób niepełnosprawnych, które w wyniku realizacji projektu zaczęły korzystać z infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych, według stanu na ostatni dzień trzeciego miesiąca następującego po miesiącu zakończenia projektu;
- 5) wskaźniki oddziaływania:
liczba osób niepełnosprawnych, które w wyniku realizacji projektu zaczęły korzystać z infrastruktury służącej edukacji osób niepełnosprawnych, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu.

8. Ustala się następujące wskaźniki będące przedmiotem monitorowania programu oraz będące podstawą ewaluacji programu dla obszaru F – na utworzenie warsztatów terapii zajęciowej:

- 1) wskaźniki bazowe:
 - a) liczba osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu, będących uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej według stanu na ostatni dzień roku poprzedzającego rok wystąpienia realizatora programu o uczestnictwo w programie,
 - b) wysokość środków przeznaczonych w planie realizatora programu na utworzenie warsztatu terapii zajęciowej, na rok wystąpienia realizatora programu o uczestnictwo w programie;
- 2) wskaźniki wkładu:
 - a) iloraz kwoty wkładu własnego deklarowanej przez beneficjenta projektu oraz kwoty rzeczywistego wkładu własnego beneficjenta,
 - b) iloraz planowanego kosztu projektu oraz rzeczywistego kosztu projektu,

- c) planowany udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu,
 - d) rzeczywisty udział procentowy wkładu własnego beneficjenta w kosztach realizacji projektu,
 - e) iloraz kosztu realizacji projektu oraz liczby miejsc dla osób niepełnosprawnych w utworzonym warsztacie terapii zajęciowej,
 - f) iloraz kwoty dofinansowania projektu ze środków PFRON oraz liczby miejsc dla osób niepełnosprawnych w utworzonym warsztacie terapii zajęciowej,
 - g) iloraz kwoty dofinansowania projektu ze środków PFRON przeznaczonych na realizację programu oraz liczby miejsc dla osób niepełnosprawnych w utworzonym warsztacie terapii zajęciowej;
- 3) wskaźniki produktu:
- a) liczba miejsc dla osób niepełnosprawnych w warsztacie terapii zajęciowej utworzonych w wyniku realizacji projektu,
 - b) liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu;
- 4) wskaźniki rezultatu:
- a) liczba osób zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu,
 - b) liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu,
 - c) liczba osób zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,
 - d) liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,
- 5) wskaźniki oddziaływania:
- a) liczba osób zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu,
 - b) liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu,
 - c) liczba osób zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu,
 - d) liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych na miejscach pracy utworzonych w wyniku realizacji projektu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, według stanu na ostatni dzień roku następującego po roku zakończenia projektu.

9. Planowana wartość wskaźników wkładu, produktu, rezultatu i oddziaływania, jaka powinna być osiągnięta w trakcie realizacji projektu oraz w wyniku realizacji projektu, określana jest w wystąpieniach jednostek samorządu terytorialnego o realizację programu lub wniosku o dofinansowanie.

10. Na podstawie porównania wskaźników bazowych oraz wskaźników rezultatu i oddziaływania, przeprowadzana jest ocena realizacji programu w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego uczestniczących w programie oraz ewaluacja interim (w połowie okresu programowania) oraz ex-post całego programu.
11. Ewaluuający program może w procesie ewaluacji użyć oprócz analizy wskaźników wskazanych w programie innych, uznanych w nauce, metod ewaluacji.
12. Koszty ewaluacji pokrywane są ze środków przeznaczonych w planie finansowym Funduszu na realizację programu.
13. Środki przeznaczone w planie finansowym Funduszu na ewaluację programu pozostają w dyspozycji Zarządu PFRON.